

Dlaczego pomagamy osobom z Ukrainy? - kod kulturowy Polaków

Konspekt zajęć przybliżający temat kodu kulturowego Polaków.

Wiek uczestników	od 10 r. ż.
Cel zajęć	Uczestnik zajęć rozumie czym jest kod kulturowy Polaków, wie jak ten kod został ukształtowany. Rozumie również jaka jest relacja między kodem kulturowym, a pomaganiem Ukraińcom.
Materiały	komputer z dostępem do Internetu, projektor, głośniki, tablica, marker/ kreda do tablicy, kartki A4, długopisy
Czas trwania	45 minut

Czas i metoda	Działanie i opis
0:00 – 0:05 5 min rozmowa grupowa	Wprowadzenie - Prowadzący przedstawia temat zajęć: Dlaczego pomagamy Ukraińcom - Kod kulturowy Polaków – jak został ukształtowany? - Prowadzący zadaje uczniom pytanie jak rozumieją pojęcie „kod kulturowy” albo z czym ono się im kojarzy?
0:05– 0:10 5 min prezentacja słowna	Wyjaśnienie pojęcia kod kulturowy - Kod kulturowy ma swoje korzenie we wspólnym języku, literaturze, muzyce, kulturze i religii. Wytwarza się na podstawie różnych wydarzeń historycznych, których doświadczyliśmy jako naród. Dla każdego narodu istnieje inny kod kulturowy. Wynika to z różnych doświadczeń czy kultury danego narodu. <i>Kod kulturowy według Clotaire’a Rapaille’a jest znaczeniem, jakie nieświadomie przypisujemy danej rzeczy. Inaczej mówiąc, jest to ogólna definicja tego, jak w danej kulturze jest postrzegane konkretne zjawisko lub przedmiot. Wyróżnić możemy zatem kody werbalne, materialne, związane z zachowaniami, ubiorem i mową ciała, a także kody tekstowe i interpretacyjne. Tym samym kody kulturowe pozwalają zrozumieć otaczającą nas rzeczywistość i dostrzec różnice w interpretacji określonych zjawisk między odmiennymi kulturami. Aby jednak właściwie odczytywać kody, potrzebne są: wspólny język oraz kształtujące obszar kulturowy doświadczenia i wiedza.</i> Źródło: Nęcka, <i>Kody kulturowe. (Nie) potrzebny bagaż?</i> , „Polonistyka”, nr 13, [wersja online dostęp 14.04.2022 https://www.czasopismopolonistyka.pl/artukul/kody-kulturowe]
0:10– 0:25 15 min turniej klasowy	Turniej klasowy - Prowadzący dzieli klasę na 5 grup, w celu przygotowania klasowego turnieju. Zadaniem każdej z grup będzie wymyślenie 3 haseł i pytań do nich. Reszta grup będzie następnie na te pytania odpowiadać. Za każdą udzieloną poprawnie odpowiedź grupy otrzymają po 1 punkcie. - Najpierw nauczyciel każdej z grup przydziela jedną z kategorii: a. literatura b. muzyka c. historia Polski d. zwyczaje e. codzienne zachowania

- Następnie prowadzący daje uczniom zadanie, aby wypisali w każdej z poszczególnych kategorii po 3 rzeczy/osoby/miejsca, które zna lub przynajmniej powinien kojarzyć każdy Polak np.
 - kategoria muzyka: Szopen, hymn Polski, Bogurodzica
 - historia Polski – bitwa pod Grunwaldem, powstanie listopadowe, Władysław Jagiełło
 - codzienne zachowania – np. przepuszczania kobiet w drzwiach
- Grupa nie mówi innym grupom jakie hasła wymyśliła.
- Następnie grupa wymyśla pytanie do każdego z tych haseł np. „Bitwa stoczona w 1410 roku z Krzyżakami?” lub „Pieśń śpiewana na każdej uroczystości państwowej?”. Każda grupa powinna opracować 3 hasła-skojarzenia do swojej kategorii i pytania do nich. Grupa wszystkie pytania przepisuje na 5 kartek (bez odpowiedzi), tak, żeby każda grupa otrzymała ich zestaw pytań i żeby oni sami mieli podgląd w swoje pytania. Każda kartka musi być podpisana według następującego schematu: numer grupy – nazwa kategorii. Np.:

GRUPA 1 - Muzyka 1. Pytanie 1 2. Pytanie 2 3. Pytanie 3

- W międzyczasie nauczyciel rysuje na tablicy tabelę, na której będą zapisywane wyniki:

	Grupa 1.	Grupa 2.	Grupa 3.	Grupa 4.	Grupa 5.
Pytania od Grupy 1.	X	-	-	-	-
Pytania od Grupy 2.	<i>Wpisać ile pkt. otrzymała grupa 1 za odpowiedzi na pytania gr. 2 (od 0 do 3 pkt.)</i>	X	-	-	-
Pytania od Grupy 3.			X	-	-
Pytania od Grupy 4.				X	-
Pytania od Grupy 5.					X

- Każda grupa powinna otrzymać 4 kartki, na których powinny być zapisane po 3 pytania. Każda grupa powinna zatem odpowiedzieć w sumie na 12 pytań. Uczestnicy mają 5 min. na napisanie obok pytań swoich odpowiedzi.
- Po upływie 5 minut prowadzący prosi każdą grupę o przeczytanie swoich pytań, a pozostałe grupy o informację, czy udzielili poprawnych odpowiedzi. Każda odpowiedź warta jest 1 punkt. Oczywiście grupa, która wymyśliła pytania, nie może otrzymać za swoje pytania punktów. Jedna grupa może zdobyć zatem w turnieju maksymalnie 12 punktów.
- Po przeczytaniu wszystkich pytań i zapisaniu ich w tabeli prowadzący przechodzi do posumowania turnieju. Mówi o celu turnieju, o tym, że nas Polaków łączy kod kulturowy, że pewne skojarzenia są dla nas oczywiste. Gdybyśmy np. spytali Amerykanina/Chińczyka/Egipcjanina, co wie o bitwie pod Grunwaldem albo kto napisał *Pana Tadeusza*, najprawdopodobniej nie wiedzieliby, o co chodzi. To, że jednak na tak wiele pytań poprawnie odpowiedziano, wskazuje na to, że jesteśmy tym kodem polskości przesiąknięci i nawet nie zdajemy sobie z tego sprawy.

<p>0:25 - 0:35 10 min.</p> <p>prezentacja słowna, film</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzący zadaje pytanie retoryczne: „A jak został ten kod kulturowy ukształtowany?” W bardzo dużej mierze przez kulturę, czyli muzykę, literaturę itd., ale też przez różne doświadczenia historyczne. Jako Polacy doświadczyliśmy bardzo dużo cierpienia. Nie było wieku w naszej historii, w którym nie toczyliśmy jakiejś wojny: w XVII w. najechali nas np. Szwedzi, w XVIII w. nastąpiły rozbiory i przez 123 lata nie istnieliśmy na mapach Europy. Mimo to wzniecaliśmy powstania. Zabory skończyły się wraz z I wojną światową. Przez 20 lat panował względny spokój. W 1939 roku wybuchła II wojna światowa. - Prowadzący prezentuje krótki filmik pokazujący odczucia towarzyszące Polakom w trakcie II wojny światowej (długość: 4:20): https://www.youtube.com/watch?v=M7MSG4Q-4as - Prowadzący po prezentacji filmu mówi o tym, że w tym kodzie kulturowym na trwałe jest też wpisany Kościół. Gdyby nie wielcy duszpasterze jak np. Jan Paweł II czy Stefan Wyszyński, Polska być może nadal, byłaby pod rządami komunistów, rządziłaby nami Rosja. Kościół jednak zawsze mówił o tym, że trzeba kochać swoją ojczyznę, bliźnich i że nie wolno zabijać ludzi dla własnej korzyści. Symboliczne jest chociażby też to, że za początek naszego kraju uznawana jest data przyjęcia chrztu przez Mieszka I w 966 roku. Nawet nie zdajemy sobie sprawy, jak bardzo jesteśmy przesiąknięci religijnością, która objawia się w tym, że większość świąt w ciągu roku to, święta religijne, że w literaturze/muzyce/kulturze jest tyle elementów religijnych. Polska nie przetrwałaby, gdyby przez cały ten czas następnym pokoleniom nie byłaby przekazywana kultura i wiara, gdyby nie istniał silny duch patriotyczny, a nade wszystko nie byłoby Polski, gdyby nie Kościół, który mówił od zawsze, że trzeba kochać i szanować swoją Ojczyznę.
<p>0:35 – 0:40 5 min.</p> <p>rozmowa z grupą</p>	<p>Kod kulturowy Polski a pomoc Ukrainie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prowadzący zadaje pytanie uczniom: jak polski kod kulturowy ma się do pomocy Ukraińcom? Uczniowie odpowiadają. Nauczyciel zbiera odpowiedzi i dokonuje podsumowania. Przykładowe odpowiedzi, które można wskazać w czasie rozmowy: <ul style="list-style-type: none"> - Wiemy, co Ukraińcy przeżywają, sami byliśmy wielokrotnie w historii napadani przez różne kraje. - W trudnych sytuacjach potrafimy się jednoczyć (powstania w czasie zaborów, w czasie komunizmu ruch „Solidarność” do którego zapisało się 10 mln Polaków, czyli 1/3 ludności) - Jako naród jesteśmy bardzo gościnni, a korzenie tej gościnności sięgają sarmatyzmu. - Najpiękniejsze dzieła naszej literatury uczą nas, że nie można być obojętnym wobec zła, zabierania czyjejs wolności. - Kościół nas uczy, że trzeba kochać bliźniego, jak siebie samego i że nie można pozwalać by działo się zło.
<p>0:40 – 0:45 5 min</p> <p>podsumowanie słowne</p>	<p>Podsumowanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nauczyciel dokonuje podsumowania. Mówi o tym, że na świecie inne kraje nazywają Polskę imperium humanitarnym, że nie mogą się nadziwić, jak można przyjąć uchodźcę do własnego domu. Dla Polaków nie jest to nic dziwnego, bo tacy jesteśmy i wypływa to z naszego kodu kulturowego ukształtowanego na kulturze, religii i doświadczeniach historycznych.
<p>Źródła i dodatkowe informacje:</p>	<p>Nęcka, <i>Kody kulturowe. (Nie) potrzebny bagaż?</i>, „Polonistyka”, nr 13, [wersja online z dn. 14.04.2022 https://www.czasopismopolonistyka.pl/artukul/kody-kulturowe].</p> <p>Rapaille, <i>Kod kulturowy. Jak zrozumieć preferencje współczesnego konsumenta, motywacje wyborców czy zachowania tłumów</i>, Warszawa 2019.</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=M7MSG4Q-4as</p> <p>https://www.wilanow-palac.pl/slawnia_polska_goscinnosc.html</p> <p>https://dzieje.pl/aktualnosci/porozumienia-sierpniowe-i-powstanie-nszz-solidarnosc</p>